

KINAS HISTORIA – EN ÖVERSIKT

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

Fakta om Kina
- Kinas geografi
- Natur och terräng

Kulturdrag i Kina
- Konfucius 551-479 f.Kr
- Mencius 371-289 f.Kr
- Xun Zi 298-238 f.Kr
- Daoism
- Buddhism

Förtidshistoria
- Pekingmänniskan
- Tidiga spår av Homo Sapiens
- Longshankulturen

Xiadynastin 2070-1500 f.Kr

Shangdynastin 1500-1028 f.Kr

Zhoudynastin 1027-256 f.Kr

Qindynastin 221-206 f.Kr
- Första kejsardömet
- Terrakottaarmén i Xian
- Kinisesiska muren

Västra Handynastin 202 f.Kr - 8 e.kr
- Stormaktsperiod och guldålder
- Sidenvägen

Xindynastin 9-23
- Reformer under Wang Mang

Östra Handynastin 24-220
- Stormaktsperiod
- Stark centralmakt
- Papperstillverkning

De sex dynastierna 221-589
- Splittrat Kina
- Ständiga strider

Suidynastin 581-618
- Stora byggnadsverk
- Kejsarkanalen
- Förstärkning kinesiska muren
- Delar av Vietnam erövrades
- Försök att erövra Korea

Tangdynastin 618-906
- **H**ögperiod med kraftig expansion
- Ständiga krig och uppror
- En kvinna som kejsare

De fem dynastierna 907-960
- Papperssedlar
- Boktryckarkonsten

Songdynastin 960-1279
- En av Kinas största högperiod
- Reformer och lagar
- Skurken Cai Jing

Yuandynastin (mongolvälde) 1280-1367
- Mongolriket

Mingdynastin 1368-1644
- Djingis Khan
- Kublai Khan
- Marco Polo
- Flotta med långa resor
- Handel med Europa
- Jesuiter

Qingdynastin 1644-1912
- Manchuriket tar makten i Kina
- Opiumkrigen 1839-1842 och 1856-1860
- Expansion mot grannarna
- Taipinguppproret 1850-1864
- Boxaruppproret 1898-1901
- Kejsardömet slut 1911

Republiken Kina 1912-1949
- Förste presidenten
- Mao Zedong
- Inbördeskrig

Folkrepubliken Kina 1949-
- Mao Zedong
- Kulturrevolutionen 1966-1976
- Marknadsekonomi 1978
- Xi Jinping 2012

Kinas geografi

Kinas landyta är nästan exakt lika stor som landytan i USA. Många har konkret upplevt hur stort USA är eftersom ytan är 21 gånger så stor som Sveriges. Därmed får vi ett bra mått på att Kina också ett gigantiskt landområde.

En annan användbar jämförelse är att vi ofta känner till mängder av stora städer i USA. New York, Chicago, Los Angeles osv. Kina har också med sina 1.300-1.400 miljoner invånare mängder av stora städer. Flera av Kinas storstäder är mindre kända av oss västerlänningar.

Peking (Beijing) är huvudstad i Kina. Den stora hamnstaden Shanghai brukar vi också känna till. Att staden Chongqing med omgivningar är en av världens absolut största städer är mindre känt.

Hongkong tillhör numera Kina. Den gamla koloniala staden Kanton heter nu Guangzhou. Wuhan är en jättelik industristad. Tianjin ligger strax intill Peking och har 8-10 miljoner invånare. Staden Nanjing har flera gånger varit huvudstad i Kina.

Kina är uppdelat i provinser. Befolkningen är inte homogen utan består av många olika kulturer och många olika religioner.

De stora floderna har alltid utgjort gränser mellan välden. Kring floderna har de stora städerna byggts upp. Floden Yangzi är världens tredje största flod och är cirka 630 mil lång.

I Sydväst dominerar världens största bergskedja Himalaya. Norr om Himalaya ligger enorma ökenområden.

Natur och terräng

1. Den vackra Ferganadalen som var en viktig anhalt på sidenvägen (röda linjen).

3. Kring Gula floden har den kinesiska muren byggts.

2. Till provinsen Sichuan flydde många kejsare vid fara.

4. Kring Yangzifloden har makter konkurrerat mot de nordliga härskarna.

Kulturdrag i Kina

Tiden 800-200 f.Kr brukar man kalla ”Axialtiden”. Perioden avspeglar en filosofisk högperiod i hela världen.

Konfucius (551-479 f.Kr)

Konfucius anses vara en av de största tänkarna någonsin. Fattiga adelsmän fick tjänst inom administrationen vid länsfurstehoven. Dessa miljöer skapade förutsättningar för ett fritt nytänkande.

Konfucius kom att hävda människans samhälleliga plikter. Samhällets rangordning skall följas i den roll som tilldelats under en furste, vilken i sin tur skall verka för allas bästa.

Många hävdar att den underkastande rollen fick en effekt på utvecklingen i form av brist på nytänkande som medförde att Kinas kapacitet inte kom att utnyttjas. Tanken jämförs med västerlandets synsätt att premiera entreprenörskap.

Mencius (371-289 f.Kr)

Det var Mencius som skrev ned lärdomar från Konfucius. Det kanske viktigaste egna bidraget som Mencius tillfört är inom etiken.

Mencius hävdade att människan äger en nedärvd förmåga att utveckla sin moral. Denna egenskap hos människan tillförde Mencius den konfucianska läran.

Som politisk tänkare hävdade Mencius att folket hade rätt till uppror mot usla härskare. Nämnda rätt ogillades av härskarna.

Xun Zi (298-238 f.Kr ca)

Xun *Zi* var en stor filosof som i kontrast mot den ganska fromma konfusianismen hävdade, att människan av naturen var ond. Endast via självtukt kan människans ondska tämjas. Människan måste hållas under stränga regler. Xuns filosofi påverkade starkt rättstänkandet under vissa perioder i Kina. Oinskränkt furstemakt hävdades.

Daoism

Dao är ingen person utan en beteckning på ”den rätta vägen”.

Daoism präglas till skillnad mot konfusianism av mystik. En föreställning finns, att det organiserade samhället hindrar människan från att leva i spontan samklang med naturen.

Ett centralt budskap är att människans föreställningar endast är relativa. Den fullkomliga människan är endast andlig. Det gäller att avstå all medveten strävan.

Buddhism

När buddhismen nådde Kina är okänt men läran kom sannolikt via karavanvägarna i centralasien. Man vet att det fanns buddhistiska församlingar redan omkring år 65 e.Kr. I flera större städer såsom Changan och Luoyang fanns tidigt stora församlingar.

På 200-talet kom indiska missionärer till Kina.

De kinesiska härskarnas maktambitioner stod i kontrast mot buddhismens morallära. Vid flera tillfällen har buddhisterna förföljts av härskarna.

Förtidshistoria

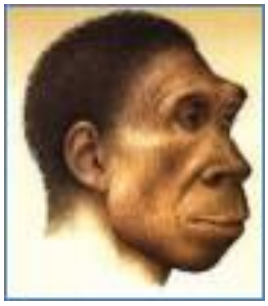

Pekingmänniskan

Under 1920-talet påträffades rester av en ”primitiv människa” strax sydost om Peking. Denna så kallade ”Pekingmänniska” levde redan för cirka 500.000 år sedan. Pekingmänniskan behärskade elden och använde enkla redskap av sten.

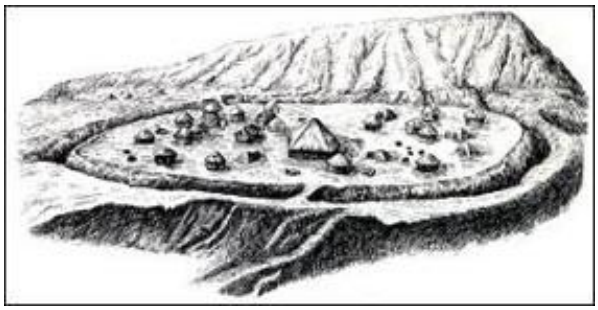

Tidiga spår av Homo Sapiens

Spår av Homo Sapiens har återfunnits som är åtminstone 25.000 år gamla.

Till en början utgjordes befolkningen av jägare och samlare. Så småningom utvecklades en jordbrukskultur från cirka år 6.000 f.Kr.

Yangshaofolket bedrev svedjebruk och flyttade efter hand till nya platser när jorden tappat näringskraft.

Platsen Banpo utanför staden Xian är en känd arkeologisk fyndort från Yangshaokulturen.

Longshankulturen

Före år 3.000 f.Kr levde man i isolerade jordbruksbyar utan kontakt med varandra.

I orten Longshan i provinsen Shandong finner man spår av blandkulturer. Något händer kring år 3.000 f.Kr.

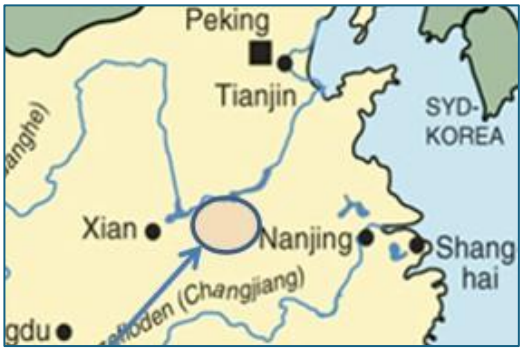

Xiadynastin ca 2070-1500 f.Kr

I trakten söder om Gula floden dominerade Xiadynastin under perioden 2070-1500 f.Kr.

Ibland hävdas att det egentliga Kina grundades med Xiadynastin. Från denna tid kan bland annat regenter härledas.

Under tidsperioden gjordes stora framsteg vid tillverkningen av brons och keramik. Kanaler grävdes och floder reglerades.

Från början betraktades Xiadynastin som endast vara mytologisk. Men under perioden 1960-1980 fann man arkeologiska artefakter som verifierade dess existens.

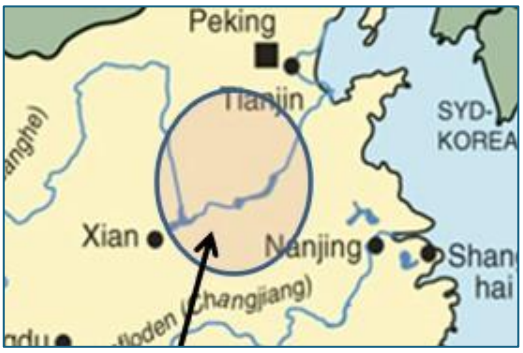

Shangdynastin ca 1500-1028 f.Kr

Intill staden Anyang i provinsen Henan fann man under 1920-talet lämningar efter en av Kinas tidigaste kulturer .

Shangkulturen hade flera huvudstäder. Den sista hette Yin eller ibland kallad Yinxu. De många förflyttningarna av huvudstaden har inte kunnat förklaras.

Städer började byggas omgärdade av murar.

Ett embryo till ett feodalt samhällssystem började anas. Jord gavs bort som förläningar och klaner bestämde. Vasaller tvingades erlägga tribut till furstar.

Med vapenmakt hölls väldet samman. Dagsverken och skatter utkrävdes.

Orakeltexter har återfunnits nedskrivna från denna tidiga period.

Mängder av bronsgjutningar, ofta på hög konstnärlig nivå, har återfunnits från perioden.

Dessutom tillverkades effektiva vapen i brons vilket möjliggjorde erövringar och även skydd mot angripande fiender.

Zhoudynastin 1027-256 f.Kr

Väster om Shangväldet härskade dynastin Zhou.

Kung Wu av Shou störtade den grymme kungen av Shang och ansågs vara kommen ur himmelen.

Zhouväldet utökades och kom att utgöra det största riket dittills i regionen.

Huvudstaden flyttades till Luoyang (vid pilen) vilken är en av Kinas stora historiska städer.

En form av feodalism infördes i riket. Länsfurstarna var bundna till konungen via trohetsed. Trohetseden var inte mycket värd. Ingen kom konungen till hjälp då den gamla huvudstaden Hao plundrades av hunner år 822 f.Kr.

Från 771-221 f.Kr härskade rivaliserande grupper under ständiga maktkamper.

Qindynastin 221-206 f.Kr

Efter århundraden av strider mellan fursteslägter lyckades släkten Qin ta makten och ena riket år 221f.Kr. Qin Shi Huangdi blev den förste kejsaren.

Qinriket expanderade kraftigt med en aggressiv utrikespolitik.

En av de största arkeologiska sensationerna någonsin var upptäckten av terrakottaarmén i Xian år 1974. 7000-8000 soldater vaktar Qin Shi Huangdis från Qindynastin.

Den kinesiska muren sammanbyggdes under Qinväldet. Man brukar tillskriva Qinväldet att ha skapat muren fast delar byggts tidigare. Muren avsågs vara ett skydd mot de vilda stammarna i norr.

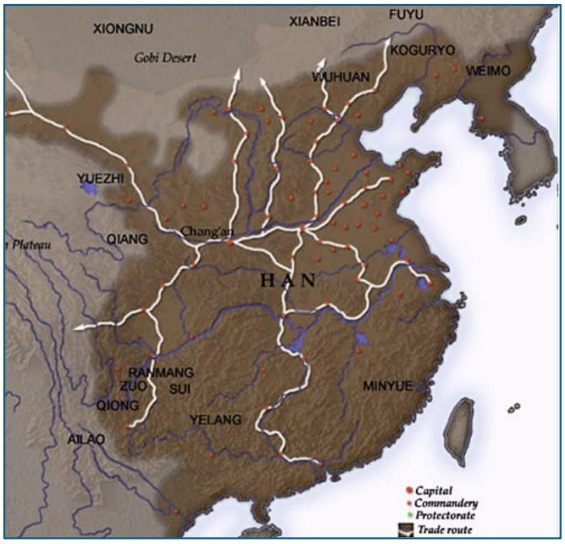

Västra Handynastin 202 f.Kr – 8 e.Kr

Det västra Hanväldet lade grunden för stabilitet i större delen av nuvarande Kina. Hanväldet räknas som Kinas guldålder. Genom en starkt centralmakt lades grunden för expansion.

Sidenvägen utvecklades kraftigt under perioden.

Det började med att rebelledaren Liu Bang tog makten i riket år 202 f.Kr. Därmed kom härskarhuset Liu att inneha kejsartronen i 400 år med undantag för en kort period på 14 år.

Handynastin betraktas som en 400-årig stormaktsperiod i Kina. Changan, nuvarande Xian, var väldets huvudstad.

En väl sammanhållen stat byggdes genom politiska, ekonomiska och sociala institutioner som medförde en stark centralisering.

Tyvärr skapades också möjlighet till intriger, klickvälde och korruption. Eunucker fick ett stort inflytande. Försök gjordes att begränsa länsfurstars makt genom lagstiftning.

Under den store kejsar Wu (140-87 f.Kr) var väldet under despotisk ledning.

Xindynastin år 9-23

Västra Handynastins sista kejsare dominerades av änkekejsarinnan Wangs familj. I familjen ingick Wang Mang som den kraftfullaste medlemmen.

Wang Mang tog makten och utropade sig till kejsare. Han anses ofta vara en stor reformator.

Wang Man degraderade adeln och länsfurstarna. Allt guld i riket nationaliserades. Ekonomiska reformer genomfördes. Ett nytt myntsystem infördes som medförde stora förluster för de rika.

All försäljning av jord förbjöds. Stränga regler begränsade jordinnehavet. Statliga monopol infördes. Myndigheter skapades för att reglera matmängden och priser. Banker infördes.

Reformerna skapade stort missnöje bland de besuttna. När så landet drabbades av översvämningar spreds missnöjet till lägre samhälls-klasser och uppror störtade Wang Mang.

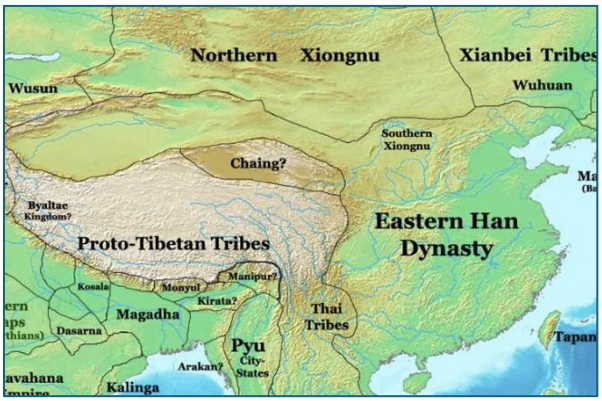

Östra Handynastin 24-220

Efter hårda interna strider lyckades Liuhuset återta makten i östra delen av landet där Luoyang blev huvudstad.

Det blev en av de mest framgångsrika perioderna i Kina. Centralmakten stabiliserades. Konfuciansimen slog igenom som levnadsfilosofi. Även buddhismen började slå igenom.

Teknologin utvecklades. Bland annat lyckades man tillverka papper.

I slutet av väldet uppstod korruption och politiska intriger. Krigsherrar började dominera.

Sociala orättvisor och hårt skattetryck ledde till ständiga bondeuppror. Hemliga sällskap bildades som sökte fälla centralmakten.

Eunuckerna byggde ut effektiva spionagesystem som befäste deras maktställning. Detta ledde till en massaker på eunuckerna år 189.

År 221 abdikerade kejsar Xian och riket delas i tre delar.

De sex dynastierna 221-589

Hanriket splittrades i tre delar: Wei, Shu och Wu.

De tre delarna utgjorde sammanhängande ekonomiska regioner.

En av anledningarna till att Hanväldet splittrades var just att nya ekonomiska och självförsörjande centra hade vuxit fram.

Ständiga strider rådde mellan de tre kungadömena. Landsbygd och städer skövlades i strider mellan de tre kungadömena.

I kaoset lyckades storgodsägare stärka sin ställning medan bönderna blev utblottade. Stora skaror av fredlösa härjade på landsbygden. Befolkningen minskade .

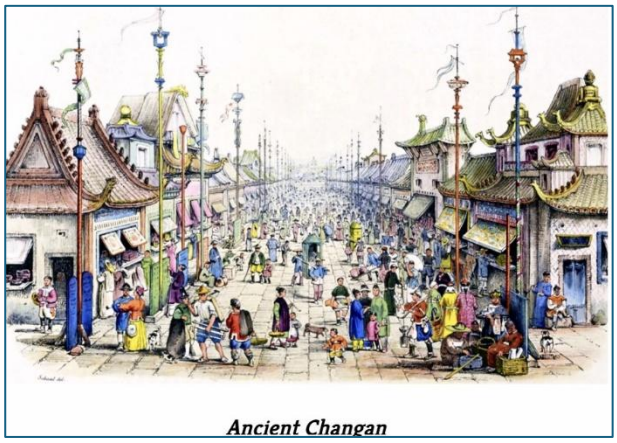

Ancient Changan

Suidynastin 581-618.

Efter cirka 400 år i söndring kunde ett enat men kort kejsardöme återupprättas år 581.

Den förste Suikejsaren var Yang Jian (581-604) som satte ett barn på tronen och därefter utropade sig själv till kejsare.

Yang Jian utnämnde Changan till huvudstad.

Under 580-talet underkuvade Yang Jian de svaga staterna i södra Kina.

Ett effektivt förvaltningssystem infördes. Lagar gjordes till verkliga rättesnören. Ett censorat upprättades som övervakade den stora byråkratiska organisationen.

Yang Di (605-618) blev andre kejsare. Han kom från de södra delarna av Kina. Yang Di sökte överbrygga den stora klyftan mellan syd och nord.

Yang Di skapade en andra huvudstad i Luoyang för att minska ämbetsmännens inflytande.

Yangzidalen byggdes ut till att utgöra det viktigaste ekonomiska regionen.

Enorma kanalbyggen genomfördes. Det uppskattas att 5.5 miljoner människor deltog i kanalbyggena. Två miljoner människor lär ha dött under kanalarbetena. Kanalerna kallas gemensamt ”kejsarkanalen”. Kanalsystemens längd är cirka180 mil.

Utöver kanalbyggena sattes en miljon människor att förstärka muren som skyddade mot norr.

Mellersta och södra Vietnam annekterades. Mot Koreahalvön gjordes attacker med en miljon soldater. Medförde enorma förluster. De stora krigstågen ruinerade landet.

Kejsare Yang Di mördades av den egna livvakten.

Militärguvernören Li Yuan kunde då ta makten och utropa sig till kejsare. Tangdynastin inleddes.

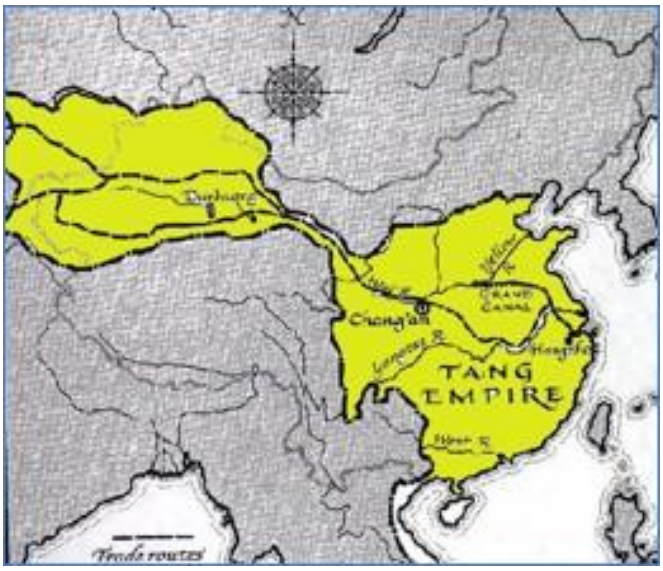

Tangdynastin 618-906

Tangdynastin varade i nästan 300 år och räknas till en av Kinas främsta epoker.

I huvudstaden Changan, nuvarande Xian, rådde ett tolerant klimat med stora kosmopolitiska inslag.

Kejsardömet expanderade västerut genom den strategiska och exotiska Ferghanadalen. Orter som Bokhara och Samarkand inlemmades i riket. Kina hade därmed full kontroll över sidenvägen.

Delar av Afganistan kom också att ingå i riket. Tangdynastin hade kontakt med araberna och bysantinska riket. Bysans tillsatte ambassader i Kina.

Gao Zu (618-626) var Tangväldets grundare. Han instiftade ett förvaltningssystem med ett lagverk som kom att stå sig i över 700 år.

Kejsaren skapade ett jordfördelningssystem som innebar att alla vuxna män erhöll en lika stor mängd odlingsbar jord. Ett nytt skattesystem togs samtidigt i bruk. En genomgripande social omvandling skedde.

Norrifrån hotades landet ständigt av turkiska och mongoliska folk. År 624 invaderade östturkar norrifrån och nådde ända till huvudstaden Changan. Invasionen kunde stoppas till slut.

I Oxusdalen långt västerut besegrade kineserna västmongoler 659-661. Huvudstaden Pyongyang i Korea intogs av kineserna år 668.

Östturkar gjorde uppror 679-681. I slutet av 600-talet trängde tibetaner in över rikets västra gräns. Från Manchuriet invaderade kitanstammar.

En berömd krigsinsats gjorde general Gao Xianzhi år 747 då han gick över de höga Pamirbergen för att besegra upproriska tibetaner. En prestation som liknar Hannibals tåg över Alperna.

År 751 hotades landets norra delar av tunguser. De ständiga krigen slet på befolkningen.

fortsättning Tangdynastin 618-906

An Lushan var militärguvernör i norra Kina. När han såg sin ställning hotad år 752 gjorde han en kupp och utropade sig till kejsare. Den tidigare kejsaren flydde mot bergen i sydväst. Under flykten tvangs kejsaren offra den sköna Yang Guozhong till fienden. Denna händelse har lett till poetiska verk som är vida kända i Kina.

Wu Zetian (624-705) var en märklig kvinna. Hon hade varit konkubin vid hovet och lyckades bli kejsarinna. Ibland har hon ansetts maktlysten och hårdför men också mycket duglig. När sonen utsågs till kejsare behöll hon makten.

Kejsarinnan Wu vurmade för buddhismen. Hon lät hugga ut de berömda buddhastatyerna vid grottemplen i Longmen. Mängder av extravaganta byggnader uppfördes av kejsarinnan. Byggena och krigen krävde att skatterna måste höjas. Missnöje uppstod och kejsarinnan avsattes i en palatskupp.

Staden Luoyang är en av de mest betydelsefulla historiska städerna i Kina. Under en period flyttades hovet dit under Tangdynastin. Det medförde enorma kostnader. Huvudstaden Changans makt minskade. Situationen blev ohållbar och en återgång blev nödvändig.

Norra delen av riket dominerade vid inledningen av 600-talet. Därefter utvecklades regionerna kring den stora floden Yangzi som är över 600 mil lång. Yangzidalen är mycket bördig och dubbla skördar kunde uppnås. Den positiva utvecklingen i södern innebar att många människor flyttade söderut. Makten i norr försvagades. Penninghushållning började råda. Handeln utvecklades. Utrikeshandeln dominerades av arabiska köpmän.

Under Tangdynastin fick eunucker allt fler och viktiga befattningar. Kejsarmakten minskade och beroendet gentemot eunuckerna växte. Kejsar Xian Zong (778-820) mördades av sammansvurna eunucker. Flera andra kejsare försökte reducera eunuckernas makt men misslyckades.

Buddhismen gynnades under Tangdynastin. Flera stora centra hade upprättats. Vid hovet dominerade dock former av Konfusius lära. Därmed fanns ett starkt motstånd mot buddhism.
Kejsar Wu Zong (841-846) var trogen daoist och reducerade de stora förmögenheterna som innehades av buddhisterna. 40.000 kloster stängdes och dess jordegendomar konfiskerades.

Centralregeringens makt försvagades i slutet på 800-talet. Krig mot grannländer och interna uppror pågick. Landet.drabbades av klimatkatastrofer. En bondearmé gjorde uppror under 880-talet och intog den viktiga staden Luoyang och huvudstaden Changan. Upproret slogs ned men Tangdynastins tid var snart ute.

De fem dynastierna 907-960

När den framgångsrika Tangdynastin hade fallit uppstod söndring i riket under drygt 50 år. Det var fem korta dynastier som misskötte landet.

De fem dynastierna:
Yngre Liang år 907-923.
Yngre Tang år 923-936.
Yngre Jin år 936-947.
Yngre Han år 947-951.
Yngre Zhou år 951-960.

I södra Kina hade under Tangdynastin flera provinser varit mycket självständiga. När det nu rådde kaos i norra Kina ökade självständigheten i provinserna i södra Kina.

I området kring Yangzifloden rådde ett ekonomiskt välstånd. Ett mönsterjordbruk utvecklades. Handeln ökade och krävde nya betalningsmedel. Papperssedlar infördes. Boktryckartekniken utvecklades vilket främjade både handel och kultur.

I norra Kina inledde Zhu Wen maktinnehavet. Han hade tillhört ett rebelläger. Zhu Wen flyttade huvudstaden till Bian som senare kom att heta Kaifeng under kommande dynastier. Tidigare hade huvudstaden växlat mellan städerna Luoyang och Changan.

Under dynastierna Yngre Tang, Yngre Jin och Yngre Han utgjordes kejsarna av turkar. Kina hade ofta beblandats med turkiska folk från norr.

Slutligen kunde den kinesiske krigsherren Guo Wei utropa sig till kejsare år 951. Under denna dynasti sökte man återerövra och ena Kinas norra delar.

I norr hade kitanstammar invaderat stora delar av landet. Generalen Zhao Kuangyin riktade sig mot kitanerna. Soldaterna gjorde myteri och utnämnde generalen till ny kejsare.

Songdynastin 960-1279

Enligt historiska annaler blev den förste Songkejsaren Tai Zu (960-976) ofrivilligt utsedd till kejsare genom myteri.

Tai Zu var krigaren som blev en idealisk konfuciansk härskare. Tai Zu lyckades förena det splittrade riket. Songdynastin blev en av de mest framgångsrika i Kinas historia.

Enorm byråkrati, höga försvarsutgifter och tributer till omgivande stammar ställde krav på reformer. Shen Zong blev kejsare 1068 och utnämnde Wang Anshi till sin främste rådgivare. Nya reformer ledde därmed till nya lagar.

Genom de nya lagarna förbättrades jordbrukets produktion. Statliga lån med låg ränta gavs till bönderna. Skyldigheten att uppfylla dagsverken avskaffades. Statlig priskontroll infördes. Statliga företag upprättades för att konkurrera med näringslivet. Reformerna påminner om socialism och starkt motstånd uppstod hos godsägarklassen.

Cai Jing (1047-1125) utnämndes till statsminister av kejsaren. Hans tid har skildrats i ”Berättelser från träskmarkerna”. Dessa berättelser, som gett Cai Jing bilden av en ärkeskurk, har generationer av kineser fått ta del av.

Under Tangdynastin hade Kina behärskat regionerna i väster. Nu härskade tanguterna genom Xiaväldet. Med sin effektiva krigsmakt lyckades Xia utkräva stora årliga tributer av Song. I norr härskade Liaoväldet. Song tvingades även här att lämna årliga tributer för att slippa räder in i landet.

Försök gjordes av kineserna att låta ”barbarer kriga mot andra barbarer”. Songkejsaren ingick en allians med tunguser för att bekämpa Liaoväldet norr om Kina. Genom alliansen lyckades man besegra Liaoväldet.

Songkineserna krävde för mycket land av tunguserna som då intog Beijing och även huvudstaden Kaifeng år 1127. Kejsarfamiljen tvingades fly söderut mot Yangsidalen där Nanjing utsågs till huvudstad. Kina var därmed splittrat i två delar. Den södra delen blev allt viktigare.

Sedlar hade tidigare införts som betalningsmedel i södra Kina. Boktryckarkonsten kom att användas för att sprida information. Teknologi inom jordbruk, industri och handel utvecklades. Förutsättningar för en unik utveckling förelåg men kapitalet sögs upp för köp av jordgendomar vilket motverkade modernisering.

Songväldet avslutades med att mongolerna under Djingis Khan ockuperade Songväldet.

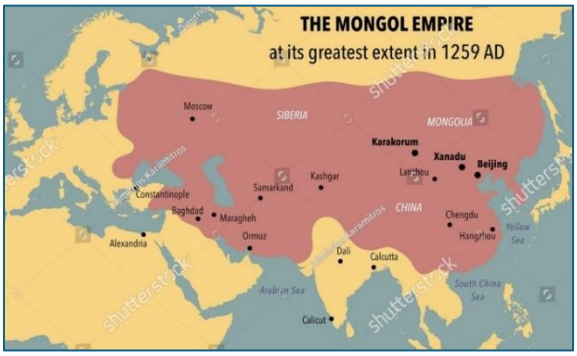

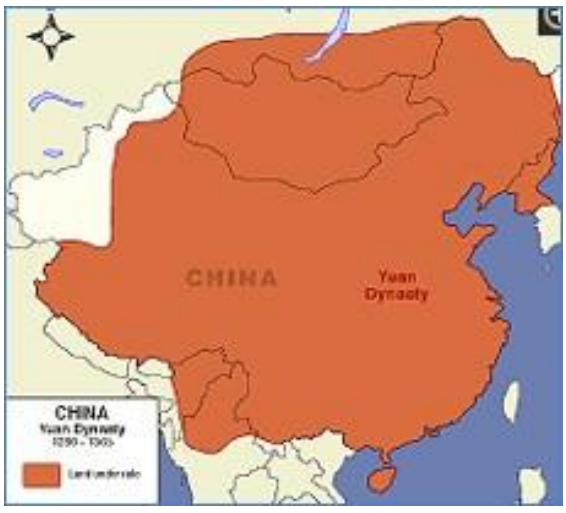

Yuandynastin 1280-1367 (mongolväldet)

Den berömde Djingis Khan lyckades med början år 1188 ena mongolerna och skapa det största välde som någonsin skådats. När väldet var som störst var det 970 svenska mil brett!

Åren 1208-1209 lade mongolerna under sig Xiaväldet. Attacker från mongolerna riktade sig också mot Jinväldet i norra Kina. Till en början lyckades man stå emot erövrarna. När så folket i det ockuperade Xiaväldet allierade sig med Jinväldet så slog mongolerna till och fruktansvärda massakrer genomfördes.

Djingis Khans son Ogotai (1229-1241) valdes till storkhan när Djingis Khan dött. Ogotai fortsatte erövringarna med terror och massakrer. Dock följdes detta av tolerans och vidsynthet.

Jinrikets huvudstad Kaifeng erövrades efter en lång belägring. Som vanligt massakrerades en stor del av befolkningen. Jinkejsaren lyckades fly söderut.

Med stöd av det kinesiska Songväldet i söder kunde mongolerna till slut erövra hela Jinriket. Songarmén kunde efter Jinrikets fall erövra Kaifeng och Luoyang som mongolerna tidigare erövrat. Detta i strid med avtalade villkor.

Under åren 1252-1276 lyckades mongolerna erövra Songväldet. Hela Kina var därmed under mongolernas makt. Vid erövringen höll vissa nyckelpunkter ut i mer än fem år under belägring.

Kublai Khan ledde de slutliga erövringarna. Han flyttade huvudstaden till Beijingområdet. Kublai gav den kinesiska området namnet Yuan.

Det var Kublai Khan som Marco Polo träffade på under sin långa resa till Kina.

Mongolerna konfiskerade stora jordbruksområden från småbönderna och gav till mongoliska aristokrater. De kinesiska storgodsägarna klarade sig bättre.

Småbönderna tvingades till oavlönade drängjobb på storgodsen. Bonderesningar blossade upp.

Mongolväldet försvagades av inre strider. De kinesiska storgodsägarna slog sig samman med småbönderna och började återerövra landet.

Mingdynastin 1368-1644

Mingdynastin tog makten från mongolväldet som kollapsat. Det nya väldet expanderade snabbt.

Jordbruket utvecklades genom nya bevattningssystem, ny teknik och nya grödor. Befolkningen växte från cirka 50 till 150 miljoner. En penningekonomi rådde.

Nanjing var den södra huvudstaden och Beijing den norra. 1421 blev Beijing enda huvudstaden.

I början av 1400-talet gjorde den kinesiska flottan under Zhen He långa resor över Indiska Oceanen i väldiga armador med stora fartyg.

Portugiser anländer 1516 till Kanton (Guangzhou) och började en begränsad handel. 1556 fick man formellt tillstånd att bedriva ytterligare handel. Året efter koloniserarde portugiserna Macao.

Spanien hade erövrat Filippinerna och via Manilla började man utöva handel med Kina under 1570-talet. Holländare ockuperade Pescadorerna och Formosa (Taiwan) under 1620-talet. England försökte driva handel via Kanton men misslyckas.

Under perioden 1540-1570 hotade västmongoler ständigt Kina. Man lyckades stoppa dem strax utanför Beijing.

1583 fick jesuiten Matteo Ricci (1552-1610) starta missionsverksamhet i närheten av Kanton. Ricci kom till Beijing och uppnådde stort anseende hos kejsaren.

1592-1598 hotades Kina av Japan som erövrat Korea. Med hjälp av koreansk gerilla lyckades hotet avvärjas.

I slutet av 1500-talet var man tvungen att stärka de offentliga finanserna. Eunucker fick driva in höga skatter. Det skapade möjlighet för eunucker att ta kontroll över landet och skapa ett skräckvälde.

Korruptionen bredde ut sig. Interna strider rådde. Hungersnöd och epidemier inträffade samtidigt. Befolkningen minskade 20-40% vilket ungefär innebar att 30-40 miljoer avled!

Uppror förekom ständigt. Rövarband härjade. Manchuerna under Nurhachi kunde erövra Kina 1644.

En av Kinas största sevärdheter är de enorma kejsargravarna från Mingtiden utanför Beijing.

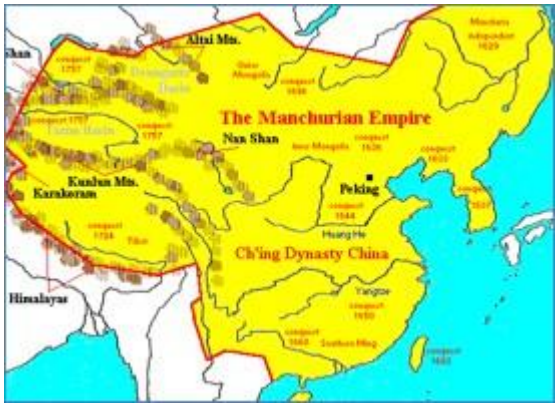

Qingdynastin 1644-1912

Svåra inbördes strider inom Mingväldet försatte landet i kaos.

Väldet i Manchuriet hade stärkts under lång tid. Ledda av hövdingen Dorgon (1612-1650) lyckades manchuerna inta Beijing med omgivningar 1644. Mingväldet upphörde.

Qingväldet inleddes. Motstånd mot manchuerna pågick i många år. Upp till 25 miljoner människor har nämnts skall ha dödats!

Under den store och ansedde härskaren Kangxi (1662-1722) erövrades Formosa (Taiwan) från Holland 1661. Ryssland erövrade Sibirien och kom i krig med Kina. Det ledde till ett fördrag i Kjachta 1727 där landgränserna drogs vid floden Amur vilket fick stor historisk betydelse.

Nordväst om Kina växte sig mongolerna starka. Galdan är en mongolisk hjälte och härförare som samlade mongolerna. Dessa kom i krig med Kina 1696. Vid Ulan Bator ställde kejsar Kangxi upp 80.0000 man och segrade varefter mongolerna aldrig reste sig .

Tarimbäckenet har alltid varit ett strategiskt område genom vilket man kunnat behärska sidenvägen. Här slog kineserna ned muslimska uppror 1759. Liknande uppror pågår än idag.

Porträtt av Xianfeng (1831-1861), Kinas kejsare under Qingdynastin.

Mongolerna hade ockuperat Tibet. Kineserna drev ut dem 1717. Under åren 1756-1758 utförde kejsar Qianlong massaker på mongolerna. I slutet av 1700-talet tog Kina full kontroll över Tibet.

Qingväldet ställde via sin dominans krav på tributer på omgivande länder. 1788 erkände Burma Kinas överhögh-het och började lämna årliga tributer. Delar av norra Vietnam behärskades av Kina. Även Koreahalvön styrdes och tvingades erlägga tribut.

Portugal dominerade handeln via Kanton. Under 1680-talet fick England handelsrätt. Senare även Spanien, Holland och Frankrike.

Imperialisterna, särkilt England, drev en enormt lönsam opiumhandel med Kina. Armodet blev fullständigt. Den kinesiska regimen sökte stoppa opiumhandeln vilket ledde till två krig. Krigen kallas opiumkrigen och pågick 1839-1842 och 1856-1860. Kina kunde inte stå emot de europeiska stormakterna och tvingades ingå förnedrande fördrag. Bland annat fick Hongkong avträdas till England till 1999.

Fortsättning Qingdynastin 1644-1912

Ett fruktansvärt uppror under åren 1850-1964 ledde till att 20-30 miljoner dödades enligt uppskattningar. Det var de största förlusterna i människooffer tills första världskriget. Upproret kallas ”Taipinguppproret”.

De manchuiska härskarna hade tappat greppet och förtroendet från folket. Korruption och social misär ledde till en väpnad revolt.

Efter interna strider fick regeringen så småningom hjälp av bl.a. England som med sin flotta hjälpte till att avsluta upproret.

De europeiska stormakterna och USA ställde ständigt nya krav på Kina som inkräktade på landets suveränitet. Ett för Kina förnedrande fördrag tvingades fram 1858. Fördraget ledde till uppror som kvästes av England och Frankrike genom ockupation av Tianjin och Beijing.

Kina hade en svag regering under 1800-talet. Rövarband startade Nianupproret som kom att vara under åren 1853-1856. I provinsen Yunnan utgjordes befolkningen av 20-30 % muslimer som särbehandlades. Missnöjet ledde till uppror 1855-1872. Under samma period gjorde den stora muslimska befolkningen i nordvästra Kina uppror.

En enorm torkkatastrof under åren 1876-1679 ledde till att mängder av folk svalt till döds och missnöjet ökade.

Ett stort missnöje rådde i Kina gentemot det utländska inflytandet. Med stöd av Qingregeringen initierade ”boxare” ett uppror. Upproret kallas ”boxarupproret” och pågick under åren 1898-1901.

I Beijing hade de utländska legationerna tagit sin tillflykt till den förbjudna staden som belägrades av 200.000 boxare. Internationella arméer kom till undsättning och upproret slogs ned med brutala metoder.

Missnöjet var fullständigt och ett uppror startade i , Wuhan 1911 vilket ledde till republik. Kejsardömet upphörde.

Republiken Kina 1912-1949

Upproret som störtade Qingdynastin kallas ofta ”Xinhairevolutionen”.

I den stora staden Wuhan startade revolutionen under ledning av Sun Yat-sen (1855-1925) som kom att bli Kinas förste president i januari år 1912.

Presidenten ledde Nationella Folkpartiet som är känt under namnet Guomindang. Nämnda parti kom att härska i Kina till revolutionen 1949 och finns fortfarande kvar på Taiwan.

I början av revolutionen deltog 15 enade provinser men så småningom kom hela Kina att omfattas. Dock kom tiden att präglas av inre strider mellan olika krigsherrar ledande till flera inbördeskrig.

När Sun Yat-sen dog 1929 efterträdde Chiang Kai-shek honom som partiledare.

Kommunistpartiet bildades 1920. Marxisten Chen Duxiu blev kommunistpartiets förste partisekreterare. I den första parti-kongressen deltog Mao Zedong (1893-1976).

År 1931 erövrade ett aggressivt Japan det stora Manchuriet. Delar av östra Kina erövrades av japanerna under förfärliga grymheter under åren 1931-1945. Ofta nämns att 20 miljoner kineser fick sätta livet till. Massakern i Nanjing är en de värsta krigsbrott vi känner till. Denna händelse skapar fortfarande irritationer mellan Kina och Japan.

När väl Japan besegrats under andra världskriget uppstod inbördeskrig mellan kommunisterna under Mao Zedong och nationalisterna under Chiang Kai-shek. Kriget slutade med seger för kommunisterna. Kina blev en Folkrepublik 1949.

Folkrepubliken Kina 1949-

Den första oktober 1949 utropades Folkrepubliken Kina i Beijing. Partiet leddes *av* Mao Zedong.

”Stora språnget” 1958-1961.
Ett stort språng skulle ske i ekonomin. Med målet att snabbt utveckla landet anlades bland annat små stålverk överallt. Men brist på kunskap medförde att det gigantiska projektet misslyckades och svältkatastrofer inträffade där miljontals människor dog.

Kulturrevolutionen 1966-1976.
Rödgardister skulle göra slut på det gamla kultuarvet i Kina i en hetskampanj mot all förmodad ”borgerlighet”. Utrensningar och omskolningar genomfördes men eftervärlden fördömde projektet.

Mot marknadsekonomi.
Deng Xiaoping kom att inleda processen mot marknadsekonomi med början år 1978. I en svåröverskådlig process har Kina tills idag lyckats utveckla landet till världens näst största ekonomi.

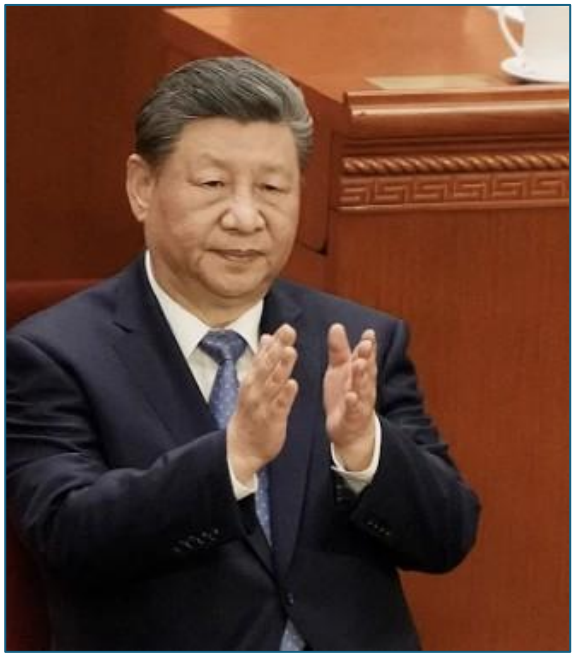

XI Jinping utnämndes till partisekreterare 2012. Han har lett Kina till en av jordens stormakter.